

Framtidsstaden

Socialdemokraterna

FRAMTIDSPARTIET I STOCKHOLM

FRAMTIDSSTADEN – ETT STOCKHOLM FÖR ALLA

Socialdemokratin har sina djupaste rötter i uppfattningen om demokratins företrädare och övertygelsen om alla människors lika och okränkbara värde. Som socialdemokrater tar vi vår utgångspunkt i de maktskillnader som finns i vårt samhälle och en tro på vår gemensamma förmåga att skapa en bättre framtid. Friheten är enbart möjlig genom jämlikhet, eftersom skillnader i makt mellan människor innebär skillnader i frihet. Genom gradvisa reformer vill vi därför omforma samhället så att social bakgrund eller position i arbetslivet lika lite som kön, könsidentitet, sexualitet, funktionshinder, etnicitet eller religiös uppfattning ska utgöra hinder för människans utveckling. Målet är att utjämna maktskillnader, för att på så sätt öka friheten i samhället.

I detta program pekar vi ut färdriktningen för framtidens Stockholm. Vi vill bygga en sammanhållen stad där välförhållandet för alla invånare växer i takt med staden. En stad där den ensa friheten inte inskränker den andra. Ett Stockholm för alla.

Vi har ett långsiktigt perspektiv och beskriver hur vi vill att Stockholm ska utvecklas på tjugo- trettio års sikt. Vi har valt det perspektivet eftersom befolkningsprognoserna sträcker sig fram till år 2050¹ och eftersom vi vet att befolkningsstillväxten är en av de stora utmaningarna och drivkrafterna för samhällsutvecklingen. Perspektivet har också sin grund i Stockholms stads vision för hur Stockholm ska utvecklas till 2040, *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, fastslagen* av den socialdemokratiskt ledda majoriteten i Stockholms stadshus.

Programmet är byggt på en analys av de styrkor vi kan bygga vidare på och de utmaningar vi nu känner till för att kunna planera och utveckla Framtidsstaden. En av Stockholms styrkor är de erfarenheter vi har av att bygga ett framgångsrikt samhälle. I en rad jämförelser av utvecklingen i olika länder kommer Sverige och övriga nordiska länder bland de tio främsta. Det gäller övergripande mål som hållbar samhällsutveckling, men även på specifika områden som miljö, jämlikhet, jämställdhet, forskning, investeringsklimat och sysselsättning. Detta är en position som ger oss självförtroende inför uppgiften att formulera en vision och strategi för de kommande tjugo- trettio åren och ta oss an de utmaningar som vi nu känner till.

Den första och största utmaningen för Stockholm i det långa perspektivet är befolkningsstillväxten. Stockholms län kommer enligt befolkningsprognosen att växa från 2,2 miljoner invånare 2015 till 3.1 miljoner invånare 2050. Det betyder att Stockholms län ska växa med en befolkning nästan lika stor som den som finns i Stockholm stad idag. Av denna befolkningsökning beräknas hälften bo i Stockholms stad, vilket innebär en ökning med cirka 50 procent på 35 år. Samtidigt som detta är en utmaning, är det en bekräftelse på Stockholms attraktivitet. I Framtidsstaden ska vi lyckas bygga en socialt hållbar stad där alla får plats.

Den andra utmaningen handlar om att bygga ett ekologiskt hållbart Stockholm. För att minska miljöbelastningen måste en växande befolkning och

---

¹ Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, Demografisk rapport 2015:11, *Befolkningsprognos för Stockholms län och delområden*, <http://www.rufs.se/globalassets/h.-publikationer/lansprognosrapporten-2015-11-10-huvudrapporten-kort-version.pdf>, 2015, s. 25.

stadsutvecklingen gå hand i hand med arbetet att minska vårt ekologiska fotavtryck. Senast 2040 ska Stockholm vara fossilbränslefritt. Stockholm ska fortsätta att ligga i framkant när det gäller innovativa lösningar. Hänsyn till miljön ska prägla samhällsplaneringen bland annat genom att vi bygger hållbara, nya bostäder och stadsdelar och renoverar de redan existerande på ett klimat- och energismart sätt. Infrastruktursatsningar måste fokusera på kollektiva lösningar och göra det mer attraktivt att cykla. I Framtidsstaden har vi lyckats bekämpa utsläpp från transporter och konsumtion genom att premiera gemensamma lösningar och utveckling av cirkulär ekonomi och ekosystemtjänster i hela staden.

Den tredje utmaningen handlar om växande klyftor. Om marknadskrafterna, som bidrar till innovationer, framsteg och tillväxt men som sliter isär samhället. Klyftorna har vidgats mellan stadsdelar, grupper och individer vad gäller inkomst, uppväxtpöjligheter, utbildning, boende, hälsa och välfärd. Växande klyftor och segregation är inte bara ett socialt problem utan också ett ekonomiskt. Det är ett hinder för den ekonomiska utveckling vi Socialdemokrater vill åstadkomma och den Framtidsstad som vi eftersträvar. Uppgiften består i att förena insatser för ett innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv med lika kraftfulla insatser för att hålla ihop samhället. I Framtidsstaden har vi säkrat rätten till en skola som ger alla barn goda och jämlika livschanser, ett utbildningssystem som garanterar utbildningsmöjligheter genom hela livet, rätten till ett gott arbete och en sjukvård anpassat efter medborgarnas behov.

Den fjärde utmaningen handlar om kriminalitet i stort och smått, alltifrån ekonomisk brottslighet i stor skala till våld i nära relationer och gängbrottslighet. Kriminalitet undergräver tryggheten och försvagar tilliten mellan människor, vilket är välfärdssamhällets fundament. Utan en stark tillit mellan medborgarna och de samhälleliga institutionerna går det inte att bygga Framtidsstaden. I Framtidsstaden har satsningar gjorts på brottsförebyggande insatser, polisen finns nära medborgarna och ett aktivt arbete har gjorts för att långsiktigt bekämpa maskulinitetsnormer och patriarkalt förtryck. Den ekonomiska brottsligheten bekämpas effektivt och tillit råder mellan människor.

Den femte utmaningen är att motverka nationalism och inskränkthet. Över hela västvärlden drar en våg av auktoritära strömningar fram. Den har fått politiskt genomslag i flertalet liberala demokratier som nu vänder omvärlden ryggen. Detta utgör ett hot mot den öppenhet och mångfald som är själva förutsättningen för den moderna och attraktiva staden. I Framtidsstaden finns fler mötesplatser, civilsamhället har stora resurser, kulturpolitiken har skapat förutsättningar för kultur och samlingslokaler i hela staden.

Den sjätte utmaningen är att skapa samarbete kring Framtidsstaden. Vi socialdemokrater har, nu som förr, tagit ledningen i detta arbete. Vi vill samarbeta med alla som är beredda att ta sig an de stora utmaningarna, hoten och möjligheterna som staden bjuder. Framtidsstaden ska utformas i samspel mellan politik, fackliga organisationer, näringsliv, civilsamhälle och akademi. Arbetet med att förverkliga Framtidsstaden rymmer intressekonflikter och ideologiska strider. Vi vill med detta program visa på hur vi vill lösa dem.

Programmet visar på utmaningar, en vision om hur vi vill ha det i framtiden och vad som görs idag. Fördelat på sju olika områden kommer vi att redovisa hur vi i samarbete vill bygga Framtidsstaden, hur vi vill förena ekonomiska framsteg, rättvis fördelning och ekologisk hållbarhet och hur vi vill ta oss an de utmaningar och hot, som beskrivits i inledningen. Tillsammans kan vi skapa en bättre framtid och ett bättre Stockholm - för alla!

ETT HÅLLBART STOCKHOLM DÄR ALLA FÅR PLATS

Utmaning

Stockholm växer snabbt vilket kräver en långsiktig färdplan. Det handlar inte bara om att bygga bostäder och planera samhället på ett hållbart sätt, Stockholm ska också vara en stad som det går att arbeta, leva och frodas i. Utmaningen består i att förena insatser för ett innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv, för att skapa jobb och världsledande företag, med lika kraftfulla insatser för att bekämpa klyftorna i samhället.

Befolkningsutvecklingen kräver ett omfattande bostadsbyggande. Stockholm behöver fortsätta bygga i nuvarande takt under de kommande tjugo åren. Samtidigt måste de nya stadsdelarna uppfylla höga krav på social och ekologisk hållbarhet. Det räcker dock inte att göra de nya stadsdelarna klimatsmarta. Hela det nuvarande beståndet av bostäder måste få en bättre energieffektivitet om målet att Stockholm ska vara fossilfritt 2040 ska kunna nås.

Vision

I Framtidsstaden känner sig alla medborgare behövda och har möjlighet att arbeta, bo och leva ett gott liv. Det finns mängder av olika livsmiljöer och boendeformer till hyror som är tillgängliga för alla. Genom effektiva flyttkedjor och fler bostäder blir det lätt att byta boende när livet förändras. Man skall kunna byta mellan större och mindre boende utifrån behov, och inte tvingas att bo trångt eller för stort i brist på alternativ. Nya bostadsområden byggs genomgående utifrån ett hållbart perspektiv med närhet till kollektivtrafik och samhällsservice. Vid ny- och ombyggnationer används klimatsmart teknik och hållbara material med ambitiösa miljö- och energikrav. De material som används i Framtidsstadens verksamheter är kemikaliesmarta (och innehåller inga ämnen som utgör risk för människa och miljö).

I Framtidsstaden finns en väl fungerande infrastruktur för energi och avfall som gör det lätt att leva miljövänligt. Staden är världsledande på att tillämpa ny energi- och miljöteknik och är en naturlig testbädd för innovationer. Stadsplaneringen sker på ett socialt och ekologiskt hållbart sätt och med människan i fokus. Detta motverkar både otrygghet och ger möjlighet för de boende att påverka sitt närområde.

Framtidsstaden är en stad med mycket mark som ägs av stockholmarna gemensamt. Marken används som en resurs för hela staden och medborgarna deltar aktivt i att utforma stadens offentliga miljöer. Det bidrar till att alla har tillgång till grönområden och parker, gemensamma och icke-kommersiella ytor. Stadens föreningsliv är dynamiskt och levande och ger alla möjlighet att samlas och mötas. Där får barn och unga – och vuxna - växa och utveckla engagemang och kreativitet.

Framtidsstaden är sammanhållen och tillgänglig för alla, utan fysiska eller sociala barriärer. I staden finns stadsdelar med unika kvaliteter och levande centrum. Förtätning har inneburit att ekonomiskt segregerade stadsdelar nu flyter samman med andra stadsdelar. Den historiska uppdelningen mellan villaområden, bostadsrätter, hyresrätter och arbetsplatsområden har luckrats upp. Det är lätt att förflytta sig mellan stadsdelar genom att gå eller cykla. Genom samarbete med grannkommunerna har nya stadsmiljöer vuxit fram, vilket gjort regionen mer sammanhållen.

I Framtidsstaden bidrar investeringar och upphandlingar till att utveckla staden i en hållbar och jämlik riktning. På detta vis bidrar Stockholm till att pressa fram

omställning på strukturnivå vilket främjar teknikskiften och enskilda beteendeförändringar.

Vad vi gör idag

- Antagit nytt nationellt mål för hållbara städer i syfte att nå de nationella miljömålen och förstärka det nationella genomförandet av FN:s globala mål för hållbar utveckling samt Agenda 2030.
- Ökat de nationella anslagen till energieffektivisering och renoveringar av flerbostadshus, stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande och investeringsstöd av hyresbostäder och studentlägenheter.
- Genomdriver förslagen ifrån Stockholms hållbarhetskommission. Staden arbetar aktivt med att utveckla planeringsverktyg för att bidra till en socialt hållbar stad. En modell för värdeskapande planering är under framtagande och stadens översiktsplan har arbetats om och genomsyras nu av ambitionen att bygga en stad för alla.
- Byggtakten ökar. År 2015 påbörjades drygt 5 700 nya bostäder och år 2016 var motsvarande siffra 7150. Antalet markanvisningar slår rekord och hälften av dessa är hyresrätter. Genom satsningar på höjd planberedskap och tydliga mål höjer Stockholm nu byggtakten ännu mer.
- Byggande sker nu i hela staden. Från att fokus har varit att bygga i centrala delar av staden med höga markpriser bygger Stockholm nu i hela staden. Inom projektet Fokus Skärholmen planeras 4000 bostäder.
- En smidigare planeringsprocess har införts. Genom tidiga dialoger kan staden kartlägga vilka behov som finns i stadsdelen och hur medborgarna ser på dess utveckling. Staden tar ett helhetsansvar över planering och mark tilldelas sedan utifrån byggherrarnas vilja att bidra till en socialt hållbar stad. Projektet är ett pilotprojekt för social hållbarhet.
- Agerar för rimliga boendekostnader. De allmännyttiga bolagen i Stockholm fördubblar sin byggnation de kommande åren och en viktig del i detta är satsningen på Stockholmshuset, som samarbetet mellan de tekniska förvaltningarna och de allmännyttiga bostadsbolagen kallas. Målet är 3 500-5 000 byggstartade hyresbostäder till 2020 för rimliga boendekostnader.
- Arbetar för områdesplanering och kommunal service. Samtidigt som bostadsbyggandet ökar satsar staden på nya skolor, förskolor och idrottslokaler. Skolplaneringen är numer en naturlig del av planeringen av nya bostäder och stadsdelar. Investeringarna i nya skolor dubblas år 2017. Med bättre områdesplanering skapas förutsättningar för att bygga ut kommersiell och offentlig service där nya bostäder byggs.
- Nya fokuserade styrformer liksom pengar skjuts till för att upprusta och förbättra det offentliga rummet i ytterstaden. Dessa ska bli mer inbjudande och tryggare.

Vägen till Framtidsstaden

- Återkoppla utvecklingsarbetet och bostadsbyggandet till de nationella miljömålen. Stockholm ska vara en förebild i det nationella genomförandet av FN:s globala mål för hållbar utveckling och Agenda 2030.
- Utveckla statliga investeringsstimulanser för att byggtakten ska hålla samma nivå de kommande decennierna. Byggandet av hyresrätter till överkomliga hyror ska prioriteras och fortsatt energieffektivisering och upprustning av det befintliga beståndet ska ha genomförts.
- Nå byggmålet om 140 000 nya bostäder till 2030 och fortsatt byggande av bostäder utifrån behovs- och befolkningsprognoser.
- Öka antalet hyresrätter i hela staden. Förutom att Allmännyttans byggande ska öka sker detta genom att staden genom sin markpolitik aktivt anvisar hyresrätter. Både byggandet av privata och allmännyttiga hyresrätter ska öka. På så sätt arbetar vi fortsatt emot marknadshyror.
- Nya bostadsområden byggs genomgående utifrån ett hållbart perspektiv med närhet till kollektivtrafik och samhällsservice. Vid ny- och ombyggnationer används klimatsmart teknik, hållbara material med mycket ambitiösa miljö- och energikrav. Fler hus byggs i trä vilket dämpar

växthuseffekten.

- Ålägga den kommunala allmännyttan en strategisk funktion i att skapa hållbara stadsdelar. Allmännyttan ska bidra till att skapa levande och trygga stadsdelar och centrum genom sin förvaltning. Genom att aktivt engagera sig i lokalmiljön utanför sina fastigheter bidrar man till att skapa levande centrum där människor vill vara.
- Utveckla välfungerande infrastruktur för energi och avfall så det blir lätt att leva miljövänligt.
- Planeringspolitiken ska omfatta trygghetsanalyser så att alla känner sig lika trygga i hela staden. Ett feministiskt perspektiv, hänsyn till barns och äldres behov samt anpassning till funktionsvariationer i stadsplaneringen.
- Reglering om att det inte ska förekomma könsdiskriminerande reklam i offentliga miljöer.
- Uppbyggnaden av ett nät av medborgardrivna samlingslokaler ska byggas.
- Vi ska öka stadens bilpooler och minska behovet av privat bil och vi ska stimulera alternativa trafiksätt genom att våga, välkomna och prioritera ny teknik.
- Stockholm blir världens vattensnålaste storstad
- Staden verkar för att öka andelen vegetarisk mat i alla sina verksamheter

Motioner med koppling till avsnittet Ett Stockholm där alla får plats

- Demokratisk stadsplanering (motion F1)
- Utveckla levande stadsdelar (motion F3)
- Utveckla parkerna (motion F4)
- Kommunal markpolitik (motion F5 och F6)
- Satsning mot segregationen (motion F7)
- Behov av samhällsplanering (F9)
- Mötesplatser och kulturarenor (motion F28)
- Dynamiska stadsmiljöer (F28)
- Äldres boende (F18)
- Idrotten? (motion F2)
- Överdäckning Ekhagens IP (F38)
- Stadsholmens bestånd (motion F27)
- Skolans lokaler (F29)
- Möteslokaler i Liljeholmen (F30)
- Vegetarisk mat (motion F26)
- (motion B1)
- Hållbar återvinning (F33)

TRANSPORT OCH INFRASTRUKTUR

Utmaning

Stockholm står inför en dubbel utmaning när det gäller transport och infrastruktur. Den ena gäller kapaciteten. Att befolkningen växer betyder att behovet av varutransporter, busstrafik och cykelbanor växer samtidigt som gatuutrymmet inte kan ökas. Stadens geografi sätter klara gränser för utbyggnad av transportsystemet. För att säkra framkomligheten och förhindra köer finns behov av att minska privatbilismen. Kollektiva transporter måste klara den allra största delen av de ökade transportbehoven och kapaciteten måste fördubblas under de närmaste årtiondena. Den andra utmaningen gäller att få bort de fossila drivmedlen. För att klara detta måste en ny infrastruktur för eldrivna bilar, bussar, lastfordon och färjor finnas tillgängligt samtidigt som tillgången till hållbara biodrivmedel måste förbättras.

Under de kommande tio åren satsar Trafikverket, Länsstyrelsen Stockholm, Stockholms stad, SL, Stockholms läns landsting och Kommunförbundet Stockholms Län tillsammans 112 miljarder på regionens infrastruktur. För att Stockholm ska kunna fungera krävs stora investeringar i infrastrukturen.

Vision

I Framtidsstaden är transportsystemet fossilfritt. Människor förflyttar sig snabbt och enkelt med minimal miljöpåverkan genom effektiva och pålitliga transportsystem. Det bidrar till att skapa en sammanhållen kunskaps- och arbetsmarknadsregion och möjliggör för flexibla sätt att bo och arbeta. Långsiktiga investeringar, effektiva trafiklösningar, användning av fossilfria drivmedel och modern informationsteknik har lett till förbättrad kapacitet i transportsystemet. Tillgängligheten är god med kraftigt utbyggd kollektivtrafik. Genom förbättrade och nya tvärförbindelser har regionens olika delar knutits ihop och biltrafiken har väsentligen minskat trots ökad befolkning.

Satsningarna på kollektivtrafiken har möjliggjorts genom en bred regional samsyn, där planerings- och genomförandetiderna kortats. Befintlig infrastruktur är i gott skick genom löpande återinvesteringar och effektiva åtgärder i underhåll och drift. De flesta åker kollektivt. Omvandlingen av gatuparkeringar längs med större gator till cykelbanor och körfält enbart för kollektivtrafik, har lett till att restiderna har minskat. Stockholm har ett väl utbyggt cykelvägnät och är ett föredöme som cykelstad. Många väljer att gå och det offentliga rummet är attraktivt och gångvänligt. Vattenvägarna används också för person- och godstransporter och de snabba, miljövänliga och bekväma båtförbindelserna lockar både stockholmare och besökare.

Vad vi gör idag

- Ökar de nationella anslagen beträffande transportsystemets tillförlitlighet, användbarhet och miljöanpassning i hela landet genom den statliga budgeten.
- Inför gratis kollektivtrafik till skolungdomar under sommarlovet.
- Prioriterar kollektivtrafikförbindelserna för Stockholmsregionen i Sverigeförhandlingen och verkar för nya kollektivtrafiksatsningar i regionen.
- Genomför satsningar på den regionala tågtrafiken för att utöka arbetsmarknadsregionen.
- Bygger ut Stockholms hamnkapacitet för att möjliggöra miljövänligare hantering av gods.
- Bygger ut ladd- infrastrukturen för att underlätta övergången till fossilfria fordon
- Verkar för samlastning av stadens transporter
- Beslutat om en ny strategi för en fossilbränslefri stad år 2040

- Infört en ny parkeringsstrategi och justerat trängselavgifter för att minska trängsel och förbättra stadsmiljön
- Ökat investeringarna i cykelinfrastruktur

Vägen till Framtidsstaden

- Införa en permanent Stockholmsförhandlare i syfte att kraftigt öka anslagen till infrastruktursatsningen i Stockholmsregionen. För större kontinuitet och utveckling av dialogen mellan staten och Stockholmsregionen behövs en mer permanent struktur som inte bara har i uppgift att komma fram till samförståndslösningar, utan också ta ett visst ansvar i genomförandeprocesserna.
- Staden utformar en strategi för att senast 2040 fasa ut försäljningen av fossila drivmedel.
- Bygga ut Arlanda för att säkra Stockholmsregionens flygkapacitet och därefter omvandla Bromma flygfält till en hållbar och modern stadsdel.
- Prioritera kapacitetsstarka färdmedel som gång, cykel, kollektivtrafik och nyttotrafik
- Utveckla staden med effektiv markanvändning och transporteffektiv stadsstruktur som utgångspunkt och knyta ihop kollektivtrafik, bil-pooler och låncyklar till ett sammanhållet trafiksystem.
- Lyfta fram stadsmiljöns betydelse i prioriteringarna för en levande stad
- Införa miljözoner för att förbättra luftkvaliteten i Stockholm och driva på övergången till eldrivna fordon.

Motioner med koppling till avsnittet Transport och infrastruktur

- Bättre turtäthet på buss 704 (motion F32)
- Tillgänglighet (F34)
- Rondell i Vårbergsvägen... (motion F35)
- Stillastående fordon i korsningar (F36)

RÄTT TILL ETT BRA ARBETE OCH ETT LIV EFTER JOBBET

Utmaning

Stockholm konkurrerar med andra städer på den globala marknaden om kompetens, kapital och investeringar. Här finns forskning och företag i världsklass – tack vare framsynta investeringar i kompetens och innovationer i nära samverkan mellan staten, staden och företagen. Det stora kunskapssamhället i ekonomin skapar rikedom i vår stad och en fortsatt utveckling av Stockholm på detta område är en av våra stora utmaningar. Det höga omställningstrycket i ekonomin gynnar många, men ställer höga krav på en fungerande arbetsmarknadsmodell. Varje år försvinner jobb samtidigt som nya jobb med andra kvalifikationskrav tillkommer. Det innebär en stor utmaning för skola, yrkesutbildning, högre utbildning och arbetsmarknadspolitik att ge alla möjlighet att komma in i och komma vidare i arbetslivet i en ekonomi i ständig förändring. En annan stor utmaning gäller förändringen av näringslivet och arbetslivets organisation. Det innebär förändringar i hur vi lever, var vi arbetar och när vi arbetar. Precis som de otrygga jobben växer i antal i den privata servicesektorn leder nya sätt att organisera arbetet till en ökad otrygghet för högutbildade. Samtidigt som löntagares rätt till en trygg anställning måste värnas måste samhällets trygghetssystem utvecklas i takt med näringslivets och arbetsmarknadens omstöpning.

En central uppgift för oss som vill bygga en jämlik stad är att skapa ett jämlikt arbetsliv. Klyftorna mellan arbetare och tjänstemän i anställningstrygghet, arbetsvillkor och inkomst måste minska. Här måste det offentliga gå före och förändra normerna på arbetsmarknaden. Den tid då det betraktats som acceptabelt att kvinnor i offentlig sektor subventionerar andras välfärd med låga löner och dåliga arbetsvillkor måste vara förbi. Otrygga anställningar och ofrivillig deltid ska fasas ut, bemanningen ska öka och arbetsmiljön förbättras. För att fullt ut kunna ta ansvar för välfärdsarbetarnas villkor ska en allt större andel av välfärdstjänsterna drivas i offentlig regi. Då den offentliga sektorn köper varor och tjänster på marknaden prioriteras non-profitaktörer, och långtgående krav ställs på anställnings- och arbetsvillkor.

Vision

I Framtidsstaden ger arbetet människor tillhörighet, gemenskap och utveckling. Samtidigt ger den egna försörjningen människor självständighet, trygghet och frihet att forma sitt liv och sin framtid. Det finns möjlighet att både utbilda sig och vidareutbilda sig genom hela livet. I Framtidsstaden värderas kvinnors och mäns arbete lika, lönegapet mellan kvinnor och män har slutits och kvinnor ges möjlighet att arbeta heltid i samma utsträckning som män. Minskade skillnader i lön och villkor i arbetslivet har också minskat skillnaderna i pension.

Framtidsstaden har en välfungerande arbetsmarknad och en stark efterfrågan på arbetskraft matchas av en god tillgång på kompetens. Trots digitaliseringen och det snabba tempot i Framtidsstaden dras det tydliga gränser mellan arbetsdagen och ledig tid. Anställningsformerna har förändrats och fler känner trygghet i sina anställningar. Arbetslivet är öppet och anpassat. Seniorer ges möjligheten att även efter pensionsåldern arbeta i ett arbetsliv där deras långa erfarenhet värderas och tas tillvara.

Småföretag, startups, innovativa företag och företagskluster är växande och viktiga beståndsdelar för jobbskapande i Framtidsstaden. Samtidigt arbetar många i den offentliga sektorn som en avgörande del i samhällsbygget. Arbetsmarknaden är föränderlig och därför är det allt vanligare att människor om- och vidareutbildar sig

under arbetslivet. Gymnasieskolan, yrkeshögskolan, universiteten och komvux samarbetar tätt med både privata företag och offentlig sektor kring detta.

Vad vi gör idag

- Arbetsökande har fått en starkare ställning på arbetsmarknaden och förbättrade förutsättningar för att få arbete. Arbetsförmedlingen erbjuder arbetsmarknadspolitiska program som riktas till de som står längst från arbetsmarknaden genom aktivitetsstöd, nystartsjobb, extra tjänster och yrkesintroduktionsanställningar. Arbetslöshetsersättningen har också ökat.
- 90-dagarsgaranti har införts för att alla unga skall erbjudas arbete, studier eller en insats som leder till arbete senast inom 90 dagar från inskrivning på Arbetsförmedlingen.
- Stora satsningar på arbetsmiljöinspektörer och nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö har införts.
- Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning, som medför nedsatt arbetsförmåga, genom trygghets- och utvecklingsanställningar.
- Studiestartsstöd för den som vill studera.
- Höjning av studiebidrag och studielån.
- 8 500 unga i Stockholm erbjuds sommarjobb varje år och 9 000 är målet år 2018. Ett projekt med segregationsbrytande sommarjobb har inletts mellan Kungsholmen och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnder.
- 1 500 personer har gått från försörjningsstöd till egen försörjning genom Stockholmsjobben.

Vägen till Framtidsstaden

- Grundvux, grundläggande SFI, YFI och yrkesvux riktat mot bristyrken är rättighetsutbildningar som människor får läsa med studiestöd som inte kräver lån
- Nya möjligheter för omställning och vidareutbildning genom vägledning och utbildningsmöjligheter även för den som inte är arbetslös genom nya ekonomiska förutsättningar för kompetensutveckling i arbetslivet.
- Satsningar på ökad bemanning och bättre arbetsmiljö inom välfärdsverksamheterna
- Allmän visstidsanställning tas bort från LAS.
- Aktiv politik för fler och växande företag.
- Statliga myndigheter och verk (till exempel Arbetsförmedlingen) är fria att samarbeta och köpa tjänster av såväl kommuner som idéburna aktörer utan upphandling.
- Asylsökande får läsa SFI och samhällsorientering från dag ett och blir därmed snabbt etablerade på arbetsmarknaden när de fått uppehållstillstånd.
- Fortsatt agerande för att kollektivavtal gäller på hela arbetsmarknaden. Staden går före dels i den egna regionen, dels genom tydliga krav på upphandlad verksamhet.

Motioner kopplade till avsnittet Rätt till ett bra jobb och ett liv efter jobbet

- Företagarcentrum (F10)
- Bättre personalpolitik i kommun och landsting (F31)
- Segregationsbrytande sommarjobsutbyte (motion F19)

SKOLAN GER ALLA BARN GODA OCH JÄMLIKA LIVSCHANSER

Utmaning

Ett växande Stockholm med ökande inkomstklyftor kräver en väsentlig utbyggnad av skolan. Denna utbyggnad måste förenas med ett systemskifte bortom skolsegregation, fri etableringsrätt för privata aktörer och fritt skolval. Skolan kännetecknas av systemsvagheter som sviktande kapacitet och ansvarstagande hos många skolhuvudmän, svag kompensatorisk resursfördelning, problem i lärandemiljön, otillräcklig kompetensförsörjning till lärar- och skolledaryrkena och kvalitetsskillnader mellan skolor.² Alla elever ska ha grundläggande kunskaper och jämlika möjligheter i det framtida arbetslivet. Det innebär att skolsystemet måste kunna garantera alla minst gymnasiekompetens och komma till rätta med existerande klyftor och framtida arbetsmarknadsproblem. Det finns tydliga geografiska skillnader i skolresultaten som det fria skolvalet idag bidrar till och Stockholm har idag högre andel lärare utan pedagogisk högskoleexamen än andra kommuner. Bristen på fullgjord gymnasieutbildning är den enskilt viktigaste faktorn bakom svårigheter för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden och skapa sig en god framtid.

Vision

Alla barn i Framtidsstaden får sin rätt till en bra utbildning tillgodosedd oavsett bakgrund. Skolans viktigaste uppgift är att förmedla kunskaper, stimulera kunskapssökande och förbereda eleverna inför vuxen- och yrkeslivet. Grunden till det goda livet läggs i skolan. Det livslånga lärandet startar i förskolan med pedagogisk verksamhet som rustar barnen med väsentliga förmågor, kunskaper och sociala färdigheter. I Framtidsstaden tar alla barn del av den pedagogiska stimulans som finns i förskolan, och det finns inte längre skillnad mellan olika stadsdelar i hur stor andel av barnen som går där.

I Framtidsstaden är alla skolor bra skolor med studiero. Där erövrar barn kunskaper med hjälp av engagerade och utbildade lärare. Skolan är en plats där unga människor från olika hem och med olika bakgrund möts och lär känna varandra. Därigenom främjar skolan förståelse för olika kulturer och livsmiljöer och minskar främlingskap. Tack vare både ökad medvetenhet och pedagogisk kompetens kan digitaliseringens potential utnyttjas och med hjälp av nya tekniska hjälpmedel får alla elever samma chans, oavsett funktion. Ojämligheten mellan olika skolor har försvunnit. Kommunen tar ansvar för att alla skolor ska vara bra skolor. Skolan tillsammans med en väl utbyggd elevhälsa, gör att elevernas stressnivå minskat betydligt. Förväntningarna är höga på att alla elever ska nå goda resultat och utveckla sin fulla potential. (Barn och ungdomars särskilda förutsättningar och behov fångas upp i tidig ålder och skolan ger stöd till alla elever.)

I Framtidstadens skola är arbetsmiljön, både den psykosociala och fysiska, stimulerande och hållbar för alla som arbetar inom skolväsendet. Det är en bidragande faktor till att pedagogyrket är attraktivt och att lärare är engagerade i sina uppdrag. Förskolan, skolan och fritidshem värnar de olika yrkesprofessionerna och dess olika kompetenser. Lön är satt efter utbildning och erfarenhet och fler karriärvägar har skapats.

---

² Skolkommissionen, *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och jämlikhet*, <http://www.regeringen.se/498092/contentassets/e94a1c61289142bfbcfdf54a44377507/samling-for-skolan---nationell-strategi-for-kunskap-och-likvardighet-sou-201735.pdf>, s. 14.

Vad vi gör i dag

- Infört ett statligt bidrag för att kunna anställa fler lärare, speciallärare eller annan personal för att minska klasserna i lågstadiet och öka personaltätheten i förskolan. Syftet är att kunna minska klasser, utöka tiden för undervisningsarbete och ge elever tidiga insatser.
- Ökat resurserna till skolorna med låga studieresultat i syfte att avsätta högre löner för lärarna.
- Investerat i personalförstärkning i skolbiblioteken och utveckla en nationell biblioteksstrategi.
- Infört kunskapslyftet och utökat platser inom yrkeshögskolan, regionala yrkesvux, folkhögskolan, universitet och högskolor.
- Staden har förstärkt det socioekonomiska stödet i både skola och förskola.
- Avskaffat vårdnadsbidraget, skapat introduktionsförskolor och genomfört andra insatser för att fler ska kunna gå på förskola.
- Förstärkt samverkan mellan skola, fritid och socialtjänst.
- Infört läxhjälp på alla skolor.
- Ökat insatser för att stödja teknikutveckling och programmering i skolan.
- Infört elevhälsoteam vid varje skola.

Vägen till Framtidsstaden

- Att genomföra förslagen som framgår av Skolkommissionen för en mer likvärdig och jämlik skola.
- Bättre möjligheter att styra hur skolans pengar används genom att utbudet av skolor styrs av elevantalet (privata skolor har inte längre oreglerad etableringsrätt som tvingar kommunen att betala för överkapacitet)
- Förstärka kommunens planering av skolverksamheten och utveckla ett gemensamt system för antagning av elever.
- Göra läraryrket ett av de mest eftertraktade som attraherar de mest engagerade folkbildarna. Utveckla metoder för både nyanlända lärare och personer med annan yrkesbakgrund att snabbt komplettera och börja arbeta som lärare.
- Ta fram modell för skola och fritidshem att arbeta tillsammans med samlad skoldag, där fritidshem kompletterar och utvecklar skolans verksamhet.
- Introduktionsförskolor i alla stadsdelar
- Obligatorisk förskola från två års ålder.
- Fritidshem också för elever i årskurs 4.
- Fler skolor erbjuder frukost på skolan, framförallt i de områden där behoven är som störst
- Stoppa vinstdrivande friskolor och förstärk samarbetet med icke vinstdrivande aktörer
- Utöka utbildningsplatser inom yrkesförberedande program, yrkesvux, komvux, folkhögskola, högskola och universitet.

RÄTT TILL LIV, RÄTT TILL HÄLSA

Utmaning

Ett växande Stockholm ställer krav på en utbyggnad av hälso- och sjukvården för att möta framtida behov. Sjukvården ställs inför en stor utmaning när antalet barn och äldre ökar snabbare än andra åldersgrupper samtidigt som stockholmarna lever allt längre. Det är en positiv utveckling, men också en utmaning. Det råder också en ojämlikhet i vilka områden i staden som har god hälsa och vilka som har mindre god hälsa, där väster- och söderort uppvisar ett högre ohälsotal än innerstan. Denna ojämlikhet i hälsa är inte bara moraliskt upprörande, den kostar också. Det är människor som inte kan gå till arbetet, behöver ta hand om någon annan och medborgares för tidiga död. Samma sak gäller när samhällets välfärdssystem i övrigt inte fungerar. Fackförbundet Kommunal har visat att det på nationell nivå är uppemot 100 000 anhöriga - främst kvinnor - som tvingas gå ner i arbetstid för att de inte vågar lita på att äldreomsorgen fungerar för deras åldrande föräldrar. Förutom det rent mänskliga priset innebär detta också en stor ekonomisk kostnad i form av förlorade arbetsinsatser.

Sverige har i grunden ett välfungerande sjukvårdssystem. Att betala tillsammans via skatten är ett effektivt och rättvist sätt att finansiera en sjukvård åt alla. I Stockholms län har moderaterna dock försökt förvandla landstinget till ett skyltfönster för marknadsstyrd vård. Detta har lett till att Stockholms län har landets dyraste vård, men långt ifrån den bästa. Sjukvården är synonym med stora kvalitetsproblem, och väntetiderna på akuten kan exempelvis uppgå till 40 timmar. Förlossningsvården går på knäna och sjukhusen tvingas ge patienter vård i korridorerna. Den dyra vården härrör framförallt ifrån kostnadsdrivande vårdvalssystem och en omfattande byråkrati som krävs för att administrera marknadsstyrningen. Vi Socialdemokrater erbjuder ett annat alternativ där vården kommer närmare patienten, vårdcentralerna stärks för att avlasta sjukhusen, vi får stopp på privatiseringarna av vården och ser till att sjukvårdens aktörer samarbetar för patienternas bästa istället för att konkurrera.

Vision

I Framtidsstaden vilar sjukvården på tre bärande principer: enkelhet (vården ska bli enklare för patienten), ansvar (vården ska ta ett samlat ansvar för patienten) och valfrihet (patientens valfrihet i vården ska inte bara värnas utan också göras mer meningsfull). Trygg och utmärkt vård finns i hela Framtidsstaden och de nödvändiga investeringarna i närhälsan har gjorts i de områden som har störst behov. Sjuk- och hälsovård betalas gemensamt via skatten, och vården ges efter behov så att alla kan vara trygga att vården kommer att finnas där när den behövs.

En viktig förändring är att sjukvården arbetar mer förebyggande, och styrningen av sjukvården har förbättrats så att stockholmarna får mer hälsa för pengarna. Framförallt har vården kommit närmare medborgarna själva. En god hälsa är en grundläggande förutsättning för ett gott liv och för att kunna studera och arbeta. I framtidens Stockholm har vi uppnått en jämlikhet som skapar starka, trygga och friska individer redo att följa sina drömmar. Stockholm har sagt farväl till fattigdom och otrygghet som begränsar och hämmar. Hälsa och livslängd avgörs inte längre av din sociala situation och ställning.

Framtidsstaden har en stor äldre befolkning. Deras goda hälsa prioriteras och runt de allra äldsta finns fungerande och värdiga vårdkedjor. Tiden där gamla sjuka människor bollades runt mellan mängder av olika vårdgivare är över. Istället är vården uppbyggd med människan i centrum. Det ger både en värdigare vård och en effektivare användning av de gemensamma resurserna. Även för äldre finns goda möjligheter till fysisk aktivitet som erbjuds av både staden och frivilligorganisationer. Helhetssynen runt äldre innehåller även möjligheter till boende och omsorg utifrån

varje enskild människas behov och önskemål. Vi är alla olika och det förändras inte av att vi blivit gamla. I Framtidsstaden är det systemen som anpassar sig efter människorna och inte tvärtom. Det innebär i praktiken att du när du åldras har möjligheten att själv avgöra vilken form av boende du vill ha. På det sättet minskar också trycket på de anhöriga och människor kan känna sig trygga i att deras föräldrar får det stöd de behöver på ålderns höst.

Unga mår bättre i Framtidsstaden. Skolbarn har minst 45 minuters rörelse varje dag och det har positiva effekter för koncentrationsförmåga och ork. Rent fysiskt ger det också barnen bättre motorisk förmåga, stärkt benmassa och minskar riskerna att utveckla fetma, diabetes och hjärt-kärlsjukdomar. Skolidrotten är inte längre en källa till oro eller en lektion många barn undviker, utan ger alla barn goda hälsovanor för framtiden. Den tidigare epidemin av unga som mår psykiskt dåligt har stoppats genom framgångsrika insatser från sjukvården. I Framtidsstaden fångas unga som mår psykiskt dåligt upp i ett tidigt skede och ges det stöd som behövs för att må bättre. Åtstörningar, ångest, sömnsvårigheter eller magont ses inte längre som en "normal" del av tonåren. Ungdomsmottagningarna ger vård till alla unga med lindriga psykiska besvär och har blivit bättre på uppsökande verksamhet. Den psykiatriska vården är tillgänglig och av hög kvalitet och har resurserna för att också arbeta uppsökande och förebyggande i samverkan med andra.

Vad gör vi idag

- Inför patientmiljard och skärpt vårdgaranti i primärvården för att förbättra tillgänglighet för patienter
- Satsning på att stimulera goda förutsättningar för sjukvårdens medarbetare så att personal får mer tid för vård och omvårdnad
- Satsning på förlossningsvården med en miljard till 2022 som främst ska gå till att öka personaltätheten.
- Höjt allmänt tandvårdsbidrag för att stimulera individens regelbundna besök.
- Förebyggande vård och satsningar på psykiatrin inom Stockholms läns landsting
- Påbörjat arbetet med fungerande elevhälsoteam med tillgång till bland annat skolpsykolog och skolkuratorer på alla skolor
- Pilotprojekt för att utveckla samverkan mellan socialtjänst och skola ska permanentas
- Förbättrade insatser riktade mot flickor på högstadium och gymnasium

Vägen till Framtidsstaden

- Det statliga stödet till sjukvården i form av statsbidrag fortsätter utökas. Detta går före skattesänkningar för de som redan tjänar bra.
- Sjukvården arbetar förebyggande i mycket högre utsträckning och har resurser och möjlighet att aktivt samarbeta med omkringliggande samhälle
- En verksamhet med folkhälsocentraler inrättas för att stärka folkhälsan i prioriterade områden
- Kompetensen om äldres psykiska ohälsa stärks bland kommunens anställda inom vård och omsorg
- Staden erbjuder tillsammans med frivilligorganisationer goda möjligheter till fysisk aktivitet för äldre
- Höjda nivåer i försörjningsstödet
- Principen om att jämlikhet skapar hälsa genomsyrar kommunens arbetssätt på alla nivåer. Detta kräver ett strukturerat och evidensbaserat arbetssätt.

Centrala resurser avsätts för ständig kunskaps- och kompetensutveckling inom alla verksamheter.

- Hälsöfrämjande insatser för alla i arbetsmarknadsinsatser och i vuxenutbildningen. Hälsöaktiviteter och information som höjer kunskapen om levnadsvanornas påverkan på hälsan.
- Alla skolbarn har minst 45 minuter rörelse varje dag.
- Skolidrotten förbättras avseende lokaler, tid, lärarresurser.
- Ungdomsmottagningar ger stöd till unga med lindriga psykiska besvär
- Den psykiatriska vården är mer tillgänglig och det finns psykologer och kuratorer på allavårdcentraler
- Ta fram verktyg och ta bort hinder för sociala investeringar. Utveckla kunskapen om vad som faktiskt fungerar genom ett strukturerat och evidensbaserat arbetssätt. Sjukvården arbetar förebyggande i mycket högre utsträckning och har resurser och möjlighet att aktivt samarbeta med omkringliggande samhälle

Motioner kopplade till avsnittet Rätt till liv, rätt till hälsa

- (något om att bryta alkohol- och drogberoende) (motion F1)
- Äldres psykiska ohälsa (motion F13) och minskad depression genom träning (F17)
- Politik för en god och jämlik hälsa enligt motion F14)
- Förebygga fallskador (motion F16)
- Folkhälsocentraler (?) (motion F15)

EN TRYGG STAD DÄR VI TAR HAND OM VARANDRA

Utmaning

Kriminalitet undergräver tryggheten och försvagar tilltron mellan människor. Att minska utsattheten för brott och känslan av otrygghet är därför grundläggande. Rättsväsendets uppgift är att garantera en trygg stad för alla så att tilliten mellan människor och det gemensamma växer. Den nationella trygghetsundersökningen visar dock ökad oro för hot, trakasserier, sexualbrott, misshandel och inbrott. Särskilt alarmerande är andelen personer som känner sig otrygga sent på kvällen i det egna bostadsområdet och för brott i samhället i stort.³ Förtroendet för rättsväsendet är relativt stort bland befolkningen, särskilt bland kvinnor, men sviktar bland de äldre. För den brottsutsatte är polisens tillgänglighet och effektivitet vad gäller förmågan att utreda brottet avgörande.

Gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten, som har blivit allt svårare för rättsstaten att utreda och döma, drabbar inte bara de inblandade utan hela bostadsområden. I Stockholm kan vi se tydliga tecken på att gängkriminaliteten är klassrelaterad. Här behövs både förebyggande arbete och strikta gränser gentemot den minoritet som bryter mot lag och ordning. En annan utmaning är kriminalitetens inverkan på kvinnors frihet och frid. Den öppna droghandeln påverkar kvinnors frihet i det offentliga rummet och det patriarkala våldet, som syftar till att utöva makt och kontroll över kvinnan, skördar årligen människoliv. Resurser för att arbeta preventivt är lika viktigt som att säkra skyddet för våldsutsatta kvinnor.

Vision

Framtidsstaden lever dygnet runt och är känd för att vara en av världens tryggaste och renaste städer. Ingen känner sig otrygg i det offentliga rummet, staden är upplyst och medborgarna rör sig fritt på gator och torg. Den som behöver samhällets insatser får det och alla bidrar till samhället. I Framtidsstaden tar vi ansvar för oss själva, varandra och det gemensamma. Vi har förtroende och tillit till varandra. Framtidsstaden är fri från diskriminering och respekterar alla människor oavsett kön, könsidentitet, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning, religion eller ålder. Alla människor har lika värde, lika rättigheter och skyldigheter.

I Framtidsstaden är både politiken och det offentliga närmare individen och man vet att man kommer få den hjälp man behöver. Ingen behöver känna sig rädd för att berätta för polis eller andra offentliga institutioner för vad man sett eller hört. Man ska känna sig delaktig i samhället och ha förtroende för lag och ordning och veta att det inte lönar sig att begå brott, att det finns bättre alternativ. Ingen ska behöva känna rädsla i sitt eget hem, Framtidsstaden arbetar framgångsrikt för att förebygga våld i nära relationer, mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterad brottslighet. Arbetet sker i nära samverkan mellan myndigheter, staden och ideella organisationer. Civilsamhället är en viktig kraft för att skapa gemenskap, sammanhang och närhet.

Vad gör vi idag

- Ökat Polismyndighetens resurser för att bekämpa kriminaliteten och otryggheten.
- Skärpt straffen för explosiva varor och höjt minimistraffen för vissa allvarliga våldsbrott
- Utreder det straffrättsliga skyddet för blåljuspersonal, personal inom socialtjänst och sjukvården.

---

³ NTU 2016,

https://www.bra.se/download/18.37179ae158196cb172d6047/1483969937948/2017_1_Nationella_trygghetsundersokning_en_2016.pdf, s. 8-10.

- Gett uppdrag till BRÅ om åtgärder mot kriminalitet i utsatta områden.
- Antagit en långsiktig strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterad brottslighet med utökade resurser till kvinno- och brottsofferjourer.
- Investerat resurser till en trygghetsfond som ska gå till lokala trygghetsfrämjande insatser

Vägen till Framtidsstaden

- Fler lokalpoliser som rör sig där människor är, och har långsiktig närvaro där. Medborgare ska känna igen områdets poliser så att förtroende byggs upp och det blir lättare att ta hjälp av polis om något händer. Polisen ska i mycket större omfattning kunna fokusera på det preventiva brottsförebyggande arbetet.
- Det ska vara lätt att lämna kriminalitet och gäng bakom sig. Ingen ska behöva köa och vänta för att få hjälp att hoppa av kriminalitet. Samhället ska också försöka söka upp de som står utanför systemet och vill lämna kriminaliteten bakom sig men som inte själva tar kontakt med avhopparstödgrupperna.
- Bekämpa organiserad kriminalitet genom både repressivt och förebyggande arbete. Förbättra vittnesstödet och skyddet för den som delger information till polisen och se över möjlighet till kameraövervakning på brottsutsatta områden.
- Alla Stockholms stadsdelar ska vara städade och ha trevlig fysisk miljö.
- Fortsatt kvalitets- och resursförstärkning av välfärden så att personal som kontinuerligt jobbar med trygghet och ungdomar har fler arbetskollegor. Detta gäller bland annat pedagoger, fritidsledare och fältare.
- Resurser läggs på att bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterad förtryck genom specialistcenter, kvinnojourer och kommunalt stöd.

Motioner med koppling till avsnittet Trygghet och skyddsnet som finns där när vi behöver det

- Något om att alla stadsdelar ska vara trygga, utifrån motion F11 och F12)
- Belysning, närpolis, natt/föräldravandrare (alla motion F10)
- Minskade fimpar (motion F37)

EN STAD VI LEVER I TILLSAMMANS

Utmaningar Stockholm är en delad stad. Valdeltagandet i valkretsar med sämst valdeltagande ligger omkring 20-30 procent och i andra röstar nästan var väljare. På samma sätt skiljer sig skolresultat, läskunnighet och deltagande i kultur och idrottsliv olika stadsdelar från varandra. Enligt demokratiutredningen 2016 är delaktighet i demokratiarbetet och röstbenägenhet kopplat till människors närhet till folkrörelser och engagemang i civila samhällets organisationer. Vi ser ett idag klassindelad engagemang och delaktighet i demokratiarbetet i Sverige. Tillgången till kulturinstitutioner och möjlighet att delta aktivt i föreningsliv är också kopplat till möjligheten att betala avgifter, tillgång till språk eller information. I ett klassamhälle och i ett segregerat samhälle kan kultur och fördjupat demokratiarbete vara nycklar i arbetet att bygga samman staden.

Vision I Framtidsstaden är invånarna delaktiga och har inflytande. Medborgarna bjuds regelbundet in till att delta i dialoger och forum kring frågor som berör stadens utveckling. Här fungerar den lokala demokratin och delaktigheten som allra bäst. En grundförutsättning för det är att människor kan samlas och mötas. På så vis kan de utveckla sina intressen och kreativitet, men också stöta och blöta sina åsikter och bilda föreningar och sammanslutningar för påverkan. Därför finns det lokala folkets hus i flera delar av staden där människor lätt och till låg kostnad kan låna mötesrum. Skolan är öppen för föreningsliv att använda sig av utanför skoltid. Folkbildningens organisationer finns och är närvarande över hela staden med en bred verksamhet och olika bildningsaktiviteter.

Idrottsrörelsen är fortfarande Sveriges största folkrörelse. Idrottsföreningar runt om i staden erbjuder inte bara fysisk rörelse och idrottslig utveckling utan även en social gemenskap och demokratisk fostran. Det är aldrig en ekonomisk fråga för ett barn eller en ung person om man är med i en idrottsförening utan ett aktivt arbete från idrottsrörelsen kombinerat med höga föreningsstöd gör att alla kan vara med, oavsett storleken på föräldrarnas plånbok.

Föreningsliv, med starka folkrörelser och civilsamhälle, har en central roll för den levande demokratin genom att kanalisera medborgarnas samhällsengagemang och vara en röst för olika idéer och uppfattningar som rör samhällsbyggandet. En rättssäker och effektiv myndighetsutövning har stärkt demokratin och utvecklat välfärden. Framtidsstaden värdesätter och tar tillvara alla synpunkter. Valdeltagandet är högt i stadens alla delar och för alla grupper.

Vad vi gör idag

- Ökar nationella kultur-, demokrati- och idrottsinvesteringar
- Stockholm stads nya översiktsplan låter kultur ta plats när staden växer. I planeringen av det nya Slakthusområdet har kulturens roll i stadsdelen varit en betydande aspekt från start. När det byggs i staden går en procent av byggbudgeten till konstnärlig gestaltning/offentlig konst.
- Satsningar på offentlig konst ger fler tillfällen att ta del av konst när vi rör oss i staden.
- Andra områden där kulturpolitiken gjort stora framsteg är då vi sett ökade besöks- och deltagarsiffror, vid exempelvis biblioteken och särskilt i stadsdelar så som Kista, Rinkeby och Skärholmen. Fler platser i Kulturskolan och satsningen El Sistema Stockholm där barn i Bredäng, Husby, Skärholmen och Tensta lär sig att spela och sjunga klassisk musik i orkester och kör. El Sistema och Kulturskolan ger fler barn och unga tillfälle att själv utöva kultur.

- Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet i Vällingby och den turnerande Kretsteatern gör att fler kan möta teaterkultur i sin vardag nära där de bor.
- Fler biografier och nya filmfestivaler gör att alla kan ta del av en ökad mångfald berättelser jämfört med vad den monopolliknande biografisituationen hittills har lyckats med.
- Nytt filmateljéstöd samt kraftigt förbättrade förutsättningar för filminspelning
- Goda förutsättningar för professionella kulturutövare att verka i Stockholm.

Vägen till Framtidsstaden

- Förstärkning av civilsamhällets möjligheter till lokalt engagemang. Här behövs billigare och lättillgängliga mötesplatser bland annat
- Fritidsbibliotek där det går att låna skridskor eller en fotboll
- I stadsplaneringen planeras för fler lokaler och mötesplatser i såväl nybyggda som befintliga bostadsområden och stadsdelar
- Folkrorelser och föreningsliv har en strategisk roll i stadens demokratiarbete och ges goda förutsättningar att verka i hela staden
- Fördjupad och tydlig medborgardialog är grunden i stadsplaneringsarbetet i Framtidsstaden
- Deltagande i kultur, idrotts- och föreningsliv är öppet för alla oavsett bakgrund och plånbok i hela staden
- Kulturskaparnas goda förutsättningar att verka, bidrar till det rika kulturlivet
- I Framtidsstaden genomsyrar kulturens betydelse all planering – alltifrån dess betydelse för utformningen av det offentliga rummet till kulturens tillgänglighet för alla stadens medborgare
- Folkbildningens organisationer har goda förutsättningar att verka i hela staden med verksamhet och bildningsaktiviteter

VÄGEN FRAM FÖR FRAMTIDSSTADEN

Vi har i detta program beskrivit utmaningar, våra visioner, vad vi gör nu och vad vi vill göra på ett antal centrala områden för stockholmarna.

Vi har gjort det i full vetskap om att marknadskrafterna är starka, att samhällsutvecklingen går mycket fort, den tekniska utvecklingen ännu fortare och att människor både anpassas snabbt och är sårbara.

Vi avser därför att låta detta program vara inledningen på en process, där vi ständigt vidareutvecklar vår syn på staden, dess behov och utmaningar, där vi mäter vår politiska ambition mot tidens nya vågor.

Vi vill driva ett pågående samtal om stadens framtid. Vi börjar med en brett upplagd seminarierie i mars 2018 och vi fortsätter genom hela valrörelsen.